

classes de conducció viària amb els karts que en aquells moments tenien a l'abast. Aquestes tasques es duïen a terme a la plaça de la Indústria de Manacor.

Aquestes activitats es complementaven amb xerrades als escolars sobre els coneixements bàsics de la conducció amb bicicleta i el comportament dels vianants en les vies públiques; acompanyaments per part de la Policia Local a grups de nins en col·laboració amb els mestres de les respectives escoles per ensenyar-los a circular com a vianants i començar a conèixer els senyals bàsics de trànsit, etc.

L'any 2013, amb la creació de la figura del policia tutor, aquests es feren càrrec de les competències en matèria d'educació viària, que abans depenien del departament de Trànsit de la Policia Local.

La Policia Local de Manacor ensenyant als escolars a creuar la calçada per un pas de vianants.

La plaça del Cardenal Pou, on abans hi havia la pista on competien els karts, en l'actualitat.

FONTS CONSULTADES

Arxiu de l'Ajuntament de Manacor.

Arxiu de la Policia Local de Manacor.

Arxiu de la biblioteca de l'Associació Cultural s'Agrícola de Manacor.

Premsa local i comarcal.

Diverses fonts d'informació oral.

La moneda espanyola contemporània a través del fons numismàtic del Museu d'Història de Manacor

Agnès Gayà Grimalt

Segons el DIEC2, la *numismàtica* és aquella «ciència que estudia l'origen i el desenvolupament de la moneda, com a testimoni històric, social, econòmic i artístic, i també les medalles, les condecoracions i altres objectes similars».¹ Tot i ser una ciència històrica, la numismàtica és una disciplina relacionada amb el col·leccionisme. També si cerquem al DIEC2, el col·leccionisme es defineix com «l'afecció de col·leccionar»² és a dir, fer una col·lecció, un «recull de coses d'una classe determinada, especialment de coses d'art, de ciència, d'indústria, etc., que constitueixen un conjunt més o menys complet».³ Per tant, per què estan tan relacionats aquests dos conceptes? Doncs perquè sovint els fons numismàtics públics tenen el seu origen en un fons privat, com és el cas del fons numismàtic del Museu d'Història de Manacor,⁴ que té el seu origen en la col·lecció privada de mossèn Joan Aguiló.

Aquest conjunt està format per uns quants centenars de monedes que van des de l'època romana fins a finals del segle xx.⁵ Actualment, trobem una petita

¹ «Numismàtic, -a», dins Institut d'Estudis Catalans (2007), *Diec2*. [Consultat el 15/08/2022 a <https://dlc.iec.cat>]

² «Col·leccionisme», *op. cit.* [Consultat el 26/9/2022 a <https://dlc.iec.cat>]

³ «Col·lecció», *op. cit.* [Consultat el 26/9/2022 a <https://dlc.iec.cat>]

⁴ A partir d'aquí, utilitzarem la sigla MHM per referir-nos al Museu d'Història de Manacor.

⁵ Encara que la majoria de les monedes eren propietat de mossèn Aguiló, amb els anys, el Museu n'ha anat incorporant: algunes s'han trobat en excavacions arqueològiques i d'altres provenen de donacions particulars.

selecció de monedes exposades a cada una de les sales del museu. No obstant això, la majoria es guarden al magatzem, com les monedes d'època moderna i contemporània, el gran gruix de la col·lecció i que són desconegudes pels visitants.

Per aquest motiu, la present comunicació pretén apropar-se a aquest immens fons. Davant la magnitud de cronologies i procedències, hem decidit centrar-nos exclusivament en les monedes espanyoles d'època contemporània, és a dir, monedes encunyades als territoris de l'actual Estat espanyol entre 1808 i el final del segle xx. Principalment, els motius que ens han portat a centrar-nos en aquest grup de monedes són els següents:

- En primer lloc, és el fons més nombrós i variat. Per tant, creiem que és el que es pot analitzar amb més profunditat.
- En segon lloc, és, juntament amb la col·lecció de monedes d'època moderna i la de monedes estrangeres, l'únic que no ha estat treballat a fons. En el cas de les èpoques anteriors, les monedes varen haver de ser analitzades amb profunditat per una especialista en numismàtica, Teresa Marot, per tal de poder seleccionar les que s'havien d'exposar a sala.

El text s'estructurarà de forma cronològica, començant amb les monedes de 1808 i acabant amb les de final del segle xx. Es dividirà en diferents autoritats emissores, és a dir, regnats i governs. De cada època, no analitzarem peça per peça, sinó que ens centrarem en les més importants i curioses. A més, també oferirem una mica de context històric del sistema monetari del moment.

Ferran VII

L'estudi l'iniciem l'any 1808, ja que és el primer any del qual tenim monedes encunyades del primer rei contemporani d'Espanya, Ferran VII (1808-1833).⁶ El seu regnat fou de gran inestabilitat, i això es veurà reflectit en el sistema monetari. No hi ha uniformitat: diferents tallers, diferents espais monetaris, diferents tipus iconogràfics, etc. De fet, a la col·lecció hi ha 19 monedes d'aquesta època, la majoria diferents i que abracen quasi tot el regnat de Ferran VII (1808-1830). Entre aquestes monedes, destaquen els *quartos* catalans (fotografia 1) i els *diners* mallorquins (fotografia 2).

Un cop acabada la guerra amb Ferran VII com a nou rei, la producció de monedes va seguir amb la inestabilitat anterior: epidèmies, crisi econòmica, can-

⁶ Ferran VII és coronat pel seu pare el març de 1808, però és obligat a abdicar dos mesos després per Napoleó, i s'inicia la Guerra de la Independència. No torna fins a l'any 1814, quan és definitivament coronat rei. No obstant això, durant la guerra, s'emetrà moneda sota la seva autoritat, al mateix temps que se n'encunya sota la de Josep I.

1. 3 quartos catalans de 1811 (5431 – MHM).

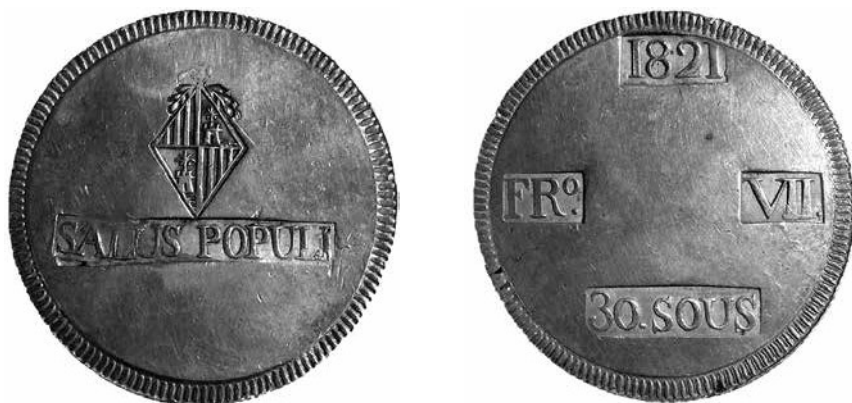
2. 12 diners de Palma de 1812 (5432 – MHM).

3. 10 reals ressegellats de 1821 (5429 – MHM).

vis de govern, etc. Tot això es reflectia en el sistema monetari. Com a exemple, aquesta moneda de 10 reals d'origen francès ressegellada (fotografia 3), és a dir, s'encunyava moneda espanyola sobre moneda francesa.

També producte d'aquesta època de crisi és el *salus populi*, una de les monedes més peculiars de tot el conjunt. Fou una moneda encunyada a Palma durant l'epidèmia de pesta de l'any 1821 que assolà l'illa. És una moneda de necessitat. Estava encunyada en plata, per ordre del rei Ferran VII, i tenia el valor de 30 sous. La locució «salus populi» al·ludeix al lema llatí SALUS POPVLI

4. Anvers del salus populi de 1821 (5815 – MHM). 5. Revers del salus populi de 1821 (5815 – MHM).

SUPREMA LEX ESTO, referència clara a la situació de crisi produïda per l'epidèmia. Iconogràficament, és molt simple: a l'anvers (fotografia 4), l'escut de la ciutat de Palma amb l'expressió «SALUS POPULI», mentre que al revers (fotografia 5) hi trobem el valor nominal (30 sous), l'autoritat emissora (Ferran VII) i l'any (1821). L'especialista en numismàtica Jaume Boada va publicar un llibre sobre les causes que provocaren la necessitat d'encunyar aquesta moneda: *Les monedes de 30 sous mallorquins de 1821. La problemàtica política i econòmica de l'emissió salus populi durant una epidèmia de febre groga*.⁷

Personalment, entenem aquesta moneda com una de les més importants de la Mallorca contemporània, vestigi d'una època de crisi i inestabilitat. De fet, probablement és la peça de la col·lecció amb més valor museogràfic per al Museu d'Història de Manacor.

Isabel II

A diferència del seu pare, Isabel II tingué un regnat una mica menys inestable. Malgrat els anys de regència i els diferents canvis de govern, el sistema monetari es va mantenir força estable, seguint amb les monedes tradicionals de la monarquia hispànica: reals, escuts i maravedís, principalment. Per tant, trobem molta més uniformitat respecte al seu pare, tot i que encara no es pot considerar un sistema unitari. Així i tot, cap al final del seu regnat, davant una necessitat de

canviar un sistema monetari obsolet, es va iniciar un intent de reforma que no va arribar a materialitzar-se a causa de la Revolució del 68.

D'aquesta època, al MHM es conserven 23 monedes que van de 1837 a 1868. La majoria són reals, escuts i maravedís, però les monedes més curioses d'aquesta època són de forma del sistema monetari. En altres paraules, trobem tant monedes falses d'època com monedes commemoratives. Les primeres són monedes que es produïen de forma il·legal en aquella època (fotografia 6). Principalment, les dues característiques que defineixen si una moneda és falsa són: els errors d'encunyació i el pes. Aquesta última característica va lligada també al material i, per tant, solen estar en més mal estat de conservació.

Pel que fa a les segones, són monedes que s'encunyaven en honor a algun esdeveniment important i no tenien cap mena de valor nominal. En la col·lecció, en destaca una que commemora l'arribada de les aigües de Lozoya a la capital l'any 1858. A l'anvers (fotografia 7), en el tipus, hi ha la representació de la reina Isabel II i el rei consort Francesc d'Assís. Al revers (fotografia 8) hi ha una

6. Moneda falsa d'època (5383 – MHM).

7. Anvers de la moneda commemorativa de les aigües de Lozoya (5974 – MHM).

8. Revers de la moneda commemorativa de les aigües de Lozoya (5974 – MHM).

⁷ Jaume BOADA SALOM (2007), *Les monedes de 30 sous mallorquins de 1821. La problemàtica política i econòmica de l'emissió salus populi durant una epidèmia de febre groga*, Palma, Grup Filatèlic i del Col·leccionisme de Palma.

llegenda on s'explica l'efemèride:

En el reinado de S. M. Doña Isabel II y por su real desposición, se trajeron a Madrid las aguas de Lozoya. La inauguración tubo lugar el 24 de junio de 1858, en presencia: de S. M. la reina, de S. M. el rey don Francisco de Asis Maria de Borbón, de S. A. R. el príncipe don Alfonso y de S. A. R. la infanta dona Isabel.

Government Provisional

La revolució del 68 suposà la instauració del Govern Provisional, el qual va dur a terme la necessària reforma monetària que feia anys que es reclamava, que s'havia iniciat en el govern d'Isabel. Malgrat que fou un període relativament curt,⁸ en qüestions monetàries, és el moment en què es crea la moneda representativa de l'Espanya contemporània: la pesseta.

Pel que fa a la col·lecció, és l'època amb més monedes custodiades al Museu: 71 monedes, totes encunyades l'any 1870. Són monedes de coure, un material molt precari, cosa que es pot veure en el mal estat de conservació de pràcticament totes les monedes. Les primeres monedes que es produïren foren les de cèntim (1, 2, 5 i 10 cèntims). Iconogràficament, eren idèntiques, simplement en variava la mida. A l'anvers (fotografia 9), el tipus representa una al·legoria de la llibertat asseguda a un tron, rodejada per una gràfila de punts. Al revers (fotografia 10), com a tipus, hi trobem el lleó d'Hèrcules sostenint l'escut amb les armes de Castella, Barcelona, Navarra, Lleó i Granada.

9. Anvers d'una moneda de 2 cèntims del Govern Provisional (5917- MHM).

10. Revers d'una moneda de 2 cèntims del Govern Provisional (5917- MHM).

⁸ Entre 1868 i 1874, Espanya va passar per un Govern Provisional, el regnat d'Amadeu de Savoia i una efimera Primera República fins al retorn del fill d'Isabel II, coronat com a Alfons XII.

11. Anvers d'una moneda de 10 cèntims d'Alfons XII (5411 - MHM).

12. Revers d'una moneda de 10 cèntims d'Alfons XII (5411 - MHM).

Alfons XII

Malgrat el canvi de sistema governamental, durant el regnat d'Alfons XIII s'acaba culminant la reforma monetària iniciada pel govern provisional. Durant la seva estada al tron, es varen encunyar les primeres pessetes d'or, les quals només es fabricaran durant el seu regnat i el del seu fill Alfons XIII.⁹ Cal tenir present que fou un regnat relativament curt, ja que només governà des de 1874 fins a la seva mort el 1885.

D'aquesta etapa, el MHM conserva 53 monedes, totes d'entre 1877 i 1879. Principalment, són monedes de 5 i 10 cèntims, fetes amb bronze, material que es recupera després que les monedes precedents s'encunyin en coure. Pel que fa a la iconografia, es torna a la representació del bust del monarca a l'anvers (fotografia 11) i de l'escut reial al revers (fotografia 12) com a tipus.

Alfons XIII

Nascut l'any 1886, Alfons XIII fou proclamat rei al moment de néixer, tot i que fins a la seva majoria d'edat (1902) fou la seva mare, Maria Cristina, qui va exercir com a regent. En aquest període, l'esdeveniment més important en qüestions monetàries és la creació l'any 1893 de la Fàbrica Nacional de Moneda i Timbre a partir de la unificació de dues institucions ja existents: la Casa de la

⁹ Marta CAMPO, Albert ESTRADA-RIUS i Maria CLUA i MERCADAL (2004), *Guia numismàtica*, Barcelona, Museu Nacional d'Art de Catalunya, p. 204.

Moneda i la Fàbrica del Segell.

Ara bé, en el cas que ens ocupa, no podem aprofundir molt en aquesta època. La darrera moneda de l'època d'Alfons XII data de 1879 i no en trobem cap altra fins a 1937; per tant, hi ha un buit de més de cinquanta anys dins la col·lecció. Segons la nostra interpretació, aquest buit es deu principalment al fet que és l'època del col·leccionista. En conseqüència, no hi ha en el museu cap peça del regnat d'Alfons XIII. Segurament, no tenien una visió patrimonial, històrica, de les monedes de la seva època, igual que la majoria de persones en l'actualitat.

Així doncs, per què hi ha monedes posteriors? El més segur és que foren donacions posteriors, tot i que no en tenim constància escrita. El que sí que podem assegurar és que totes les monedes de les quals parlem en aquesta comunicació (monedes espanyoles d'època contemporània) formaven part del MHM quan s'instal·là a la torre dels Enagistes a l'inici dels anys noranta.

Segona República

Com hem avançat a l'anterior apartat, dins el conjunt, des d'Alfons XII no hi ha monedes fins a la Segona República. D'aquesta època, es custòdia una única moneda, emesa ja el 1937, en plena Guerra Civil. Un cop esclatà el conflicte, la Fàbrica Nacional de Moneda i Timbre de Madrid s'aturà. La seca de Madrid va deixar de funcionar i es va traslladar l'or cap al Llevant peninsular.

Davant la necessitat de moneda fraccionària, Juan Negrín, ministre d'Hisenda, va promoure la creació de monedes d'1 i 2 pessetes. Al final, només s'emeté la primera a un taller de Castelló. En el MHM es conserva una moneda d'1 pesseta, feta de llautó, material precari producte de les necessitats de

13. Anvers de La Rubia, moneda republicana d'una pesseta (5440 – MHM).

14. Revers de La Rubia, moneda republicana d'una pesseta (5440 – MHM).

l'època, cosa que es pot veure en les imperfeccions de la peça. A més, el llautó li ofería un aspecte groguenc, que juntament amb la representació al·legòrica de la República com a tipus, li valgué el malnom de *La Rubia*.¹⁰ Quant a la iconografia, a l'anvers, hi ha la representació com a tipus d'un bust femení cap a l'esquerra com a al·legoria de la República (fotografia 13). El tipus del revers està format per una branca de pàmpol i un carràs de raïm, més el valor monetari i l'any d'encunyació (fotografia 14).

Dictadura de Francisco Franco

Un cop acabada la guerra, les monedes republicanes encara circulaven per Espanya. Les monedes sempre tenen un valor simbòlic i propagandístic; per tant, era necessari treure-les de la circulació el més ràpid possible. Així doncs, entre 1939 i 1940 es varen anar retirant totes les monedes de la República i es començaren a encunyar les primeres monedes del règim, de 10 i 5 cèntims. A causa de la mala situació de l'època, eren monedes fetes amb alumini, un altre metall precari. La primera moneda d'aquesta època del fons data de 1941 i té un valor monetari de 10 cèntims. A l'anvers, el tipus mostra la representació d'un guerrer iber, fet per Carlos Mingo, seguint el model de les monedes hispano-romanes d'Osca¹¹ (fotografia 15), i al revers hi havia l'escut del règim (fotografia 16).

15. Anvers de la moneda de 10 cèntims dels primers anys del franquisme (5835 – MHM).

16. Revers de la moneda de 10 cèntims dels primers anys del franquisme (5835 – MHM).

¹⁰ Marta CAMPO, Albert ESTRADA-RIUS i Maria CLUA MERCADAL (2004), *Guia numismàtica, op. cit.*, p. 212.

¹¹ Marta CAMPO, Albert ESTRADA-RIUS i Maria CLUA MERCADAL (2004), *Guia numismàtica, op. cit.*, p. 227.

L'any 1944, es tornen a encunyar monedes d'1 pesseta, aquesta vegada en bronze-alumini. El disseny de l'anvers centrava el valor monetari i l'envoltava amb els emblemes de Castella, Lleó, Navarra, Catalunya i Granada, més les fletxes d'Isabel (fotografia 17). L'any 1946, hi ha un intent de reforma per encunyar monedes en plata, però no es va acabar de dur a terme. A final de la dècada, l'any 1949, es produeixen les primeres monedes de 50 cèntims, fetes amb cuproníquel. Aquestes monedes es fabricaven amb un forat al centre. Iconogràficament, destaca la representació d'una àncora i un timó al revers (fotografia 18).

17. Anvers de la moneda d'1 pesseta dels primers anys del franquisme (5867 - MHM).

18. Anvers de la moneda de 50 cèntims dels primers anys del franquisme (5450 - MHM).

Amb l'arribada dels tecnòcrates l'any 1957, retorna la necessitat d'una nova llei monetària. Així doncs, s'introdueixen nous valors (5, 25 i 50 pessetes) i s'encunyen monedes de 100 pessetes en plata. A l'anvers d'aquestes monedes, el tipus representa el bust que feu Mariano Benlliure de Francisco Franco (fotografia 19). Aquest bust es reproduirà fins al 1966, any en què se substituirà per un fet per Juan de Ávalos (fotografia 20).¹² Aquest sistema perdurarà fins a finals del règim. Com hem avançat, a l'anvers hi trobem el bust del dictador, mentre que al revers hi ha diferents motius depenent de cada moneda (fotografia 22).

La principal innovació eren les monedes de 5, 25 i 50 pessetes; eren idèntiques pel que fa a material (cuproníquel) i en qüestions iconogràfiques. Es representava l'escut del règim però de forma més dinàmica, amb l'àguila sobresortint del darrere. Pel que fa a les monedes de 100 pessetes de plata, hi trobem representats com a tipus els emblemes de Lleó, Castella, Navarra i Barcelona,

19. Anvers de les monedes de 1957 amb el bust de Franco obra de Mariano Benlliure (MHM - 5822).

20. Anvers de les monedes de 1966 amb el bust de Franco obra de Juan de Ávalos (MHM - 5455).

rodejant l'emblema de Granada. Al voltant, els emblemes dels Reis Catòlics, tres creus de malta, una corona i el valor nominal.

Des de 1957, hi va haver una regulació tant de mides i pes com de materials. Així doncs, les monedes anaven des dels 1,8 cm fins als 3,4 cm i del gram fins

21. Revers de 6 monedes de 1966 en valor de 50 cèntims, 1, 5, 25, 50 i 100 pessetes (MHM - 5847, 5857, 5875, 5823, 5822, 5455).

¹² Ib., p. 225.

22. Revers de 6 monedes de 1975 en valor de 50 cèntims, 1, 5, 25, 50 i 100 pessetes (MHM – 5849, 5858, 5829, 2824, 2834).

als 19 grams. Pel que fa als materials, anava millorant la seva qualitat amb major valor nominal: des de l'alumini fins a la plata. A la taula següent es pot observar la relació de mesures, pesos i materials. És una estandardització que continuarà després de la mort del dictador.

1966 – 1975			
10 cèntims	Alumini	1,8 cm	1 gram
50 cèntims	Alumini	2 cm	1 gram
1 pesseta	Bronze-alumini	2,1 cm	3 grams
5 pessetes	Cuproníquel	2,3 cm	6 grams
25 pessetes	Cuproníquel	2,6 cm	8 grams
50 pessetes	Cuproníquel	3 cm	13 grams
100 pessetes	Plata	3,4 cm	19 grams

Regnat de Joan Carles I

Mort el dictador i amb Joan Carles I com a nou rei, les primeres emissions de monedes segueixen quasi de forma exacta el sistema de la dictadura, sobretot

pel que fa a mides, pes i materials. S'elimina la moneda de 10 cèntims.

1975			
50 cèntims	Alumini	2 cm	1 gram
1 pesseta	Bronze-alumini	2,1 cm	3 grams
5 pessetes	Cuproníquel	2,3 cm	6 grams
25 pessetes	Cuproníquel	2,6 cm	8 grams
50 pessetes	Cuproníquel	3 cm	13 grams
100 pessetes	Plata	3,4 cm	19 grams

En qüestions iconogràfiques, les monedes de 50 cèntims i 1 pesseta segueixen el model anterior, mentre que les de 5 i 50 pessetes canvien l'escut del règim per l'escut de Joan Carles, a les de 25 es canvià per una corona i les de 100 adoptaren el mateix escut que les d'1 pesseta (fotografia 22).

Ara bé, passats els anys de transició i amb la democràcia quasi consolidada, iconogràficament, es va optar per fer al·lusió a alguns dels grans esdeveniments esportius que s'havien de dur a terme en el país en aquella època: el Mundial de Futbol del 1982, els Jocs Olímpics de Barcelona de 1992 i l'Exposició Universal de Sevilla, també el 1992.

D'aquesta nova tendència, en el Museu només es conserva la sèrie pràc-

23. Revers de 5 monedes de 1980 en valor de 50 cèntims, 1, 5, 25, 50 i 100 pessetes (MHM – 5832, 5831, 2828, 5825, 5833).

ticament completa —falta la de 50 cèntims— del Mundial de Futbol de 1982, emeses a partir de 1980 (fotografia 23). Cal dir que en el seu temps aquestes monedes foren un gran atractiu per a la societat i els més menuts tendien a col·leccionar-les. Són les monedes més recents que es guarden al MHM. En total, se'n conserven 12, les quals abracen cronològicament de 1975 fins a 1980, és a dir, els primers anys de regnat de Joan Carles I.

Conclusions

Com hem anat desengranant al llarg de tota la comunicació, el fons numismàtic del Museu d'Història de Manacor és molt divers i amb una gran quantitat de peces: 236 monedes. Pràcticament totes les èpoques, des de Ferran VII fins a Joan Carles I, tenen representació numismàtica. Això ens deixa entreveure que, si en un futur el Museu d'Història de Manacor s'aventura a obrir la sala d'època contemporània, tindrà suficient material per fer una petita secció de numismàtica, igual que ja hi ha a les sales de romana, antiguitat tardana i islàmica. Per exemple, el *salus populi*, moneda mallorquina i molt representativa de la situació crítica de la seva època, seria una de les més atractives.

Així i tot, som conscients que hi ha algunes èpoques que no estan gaire ben cobertes. Recordam, per exemple, la falta de monedes del regnat d'Alfons XIII, així com de la Segona República —només se'n conserva una i ja va ser emesa durant la guerra. Tampoc es conserven monedes que vagin més enllà de 1980, són més de quaranta anys sense cobrir. Tenim la hipòtesi que per a mossèn Joan Aguiló les monedes de la seva època no eren elements interessants per a la seva col·lecció. Com tampoc nosaltres no tenim aquesta concepció de les nostres monedes actuals. Per tant, a partir d'aquestes dues particularitats, ens preguntem: quan un element tan propi de la vida quotidiana com una moneda passa a tenir un valor patrimonial?

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- CAMPO, Marta; ESTRADA-RIUS, Albert; CLUA I MERCADAL, Maria (2004). *Guia numismàtica*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya.
- BOADA SALOM, Jaume (2007). *Les monedes de 30 sous mallorquins de 1821. La problemàtica política i econòmica de l'emissió salus populi durant una epidèmia de febre groga*. Palma: Grup Filatèlic i del Col·leccionisme de Palma.

BIBLIOGRAFIA WEB CONSULTADA

- Numismàtica Espanyola* <<https://catalogodemonedas.es/>> [Consulta: 29/11/2021]
- Monedas con historia* <<https://monedasconhistoria.es/>> [Consulta: 29/11/2021]

BASES DE DADES CONSULTADES

Base de dades del Museu d'Història de Manacor

- «Treinta Sous - CE6832» dins CERES, Red Digital de Museos de Espanya, Ministerio de Cultura y Deporte <<http://ceres.mcu.es/pages/Main?id=10651&inventory=CE6832&table=FMUS&museum=MNR>> [Consulta: 29/11/2021]